

## Knjige o Jovu – Arheologija koraka, tragova i čitanja

Ljudi se sreću i posle smrti.

Deluje kao rečenica „clickbait“ novinarstva, a zapravo je samo utisak kog nisam mogao da se oslobodim od prvog trenutka našeg susreta, pre nešto više od mesec dana kada me je **Gordana Lalić Krstin**, profesorica sa Odseka za anglistiku, pitala da li sam voljan da prihvatim donaciju knjiga izvesne beogradske porodice; u pitanju su uglavnom francuski naslovi, možda se nađe nešto vredno za fond. Naravno da sam prihvatio, ime darodavca nisam ni zapamtio. To je bio tek početak.

Prvim uvidom u naslove koji su nam poklonjeni, shvatam da imam posla s nekim ko je i te kako znao da izabere dobru knjigu, i ne mogu se oteti utisku da pred sobom vidim dečaka koji zainteresovano čita prvi broj *Politikinog Zabavnika* (rođen 1931. godine, zamišljam ga kao razdraganog dečaćića koji je tek krenuo u prvi razred osnovne škole kada je *Zabavnik* počeo da izlazi), budući da je među knjigama dosta naslova omladinske književnosti koje je u *Plavoj ptici* objavljivao **Žika Bogdanović**.

Još uvek malo toga znam o čoveku, čuo sam tek toliko da je bio bankar i diplomata u Parizu, ali njegovo ime mi sve više odzvanja u glavi. I onda, polako, dok otvaram stranice knjige i nalazim karte metroa, pozorništih predstava, muzeja, računa, kratke beleške koje su sasvim dovoljne da se taj dan u potpunosti reinterpreтира u mašti, počinjem sve više da se vezujem za tog dragog i radoznalog čoveka. Dragog jer vidim da u više navrata kupuje naslove koje voli, a među njima nalazim i meni jednu od najdražih iz sekcije „ugodno letnje čitanje pod jorganom“, kao onu vrstu knjiga koju je najlepše čitati na letnjem raspustu, a koja opet iziskuje neku vrstu ušuškanosti, posebno pri poslednjim stranicama kada se kiša spusti nad Temzom. Samo to pojavljivanje dva izdanja Džerom K. Džeromovog kratkog romana „Tri čoveka u čamcu, a o psu da i ne govorimo“ u kolekciji, bilo je nešto što me je posebno povezalo sa tim čovekom, budući da i sam imam tri izdanja (hrvatsko, englesko i francusko). Upravo ta knjiga, i činjenica da ju je kupio dva puta, najviše mi je zaličila na njega. Vedar duh koji, opet, melanholično beleži svaki trenutak, datum i mesto, kao da je hteo da time ostavi svoj pečat u vremenu.

Na svakoj knjizi je njegov lični pečat, ex-libris, sa stilizovanom slikom koze koja stoji na postolju u kome je ključ, a okvir pečata su slova kojima je ispisano **Jovo Đ. Kukurić - Život je vreme.**

Moje interesovanje za tog čoveka sve više raste, pa sa svakim odlaskom na posao jedva čekam da mu otvorim vrata i pustim da me povede u šetnju ulicama Pariza. Danas ga srećem dok ide u apoteku, pa sam zapisuje da je usput svratio do „Prisunic“, čega se danas sećaju samo oni stariji, jer je u pitanju francusko udruženje koje se brinulo o niskim cenama svojih proizvoda. Otvaram mapu i tražim gde je tačno bio tog četvrtka, 13. marta 1986.

Neretko u knjizi ostavlja i po koji komentar, nekad na srpskom, nekad na francuskom; nekada samo ostavi omiljeni citat iz knjige na prvoj stranici ili spomene kojim povodom je knjigu dobio, pa tako saznajem da je od januara do juna 1963. pohađao specijalizaciju iz oblasti statistike i ekonomije.

Takođe, nikad ne zaboravlja da ostavi podatak u kojoj ulici je kupio knjigu (Rue St André des Arts, La Défense, St Michel, La Galerie Vivienne...). Svaka koju spomene mi je poznata. Ponekad, dok čeka nekog gosta, svrati u knjižaru i zabeleži taj trenutak. Na jednoj je upisao *rue Magenta*, u blizini pijace gde sam prvi put iznajmio stan. I onda počinju da mi se mešaju slike našeg zajedničkog Pariza. I toliko su ti datumi koje ostavlja upečatljivi da ne mogu više da zamislim Pariz 80-tih godina bez Jova na nekoj od tih ulica kojima su još dominirale knjižare.

Krećem da pretražujem, koristim *Street view*; malo koja od tih knjižara je još na mestu. Ali neke opstaju. Ne jednoj knjizi opisuje kako se sa bukanistom na Seni cenkao dok mu knjižar nije popustio i na kraju mu doviknuo: „Écossais!“, tj *Škotlandaninu*. Jovo o tome piše žovijalno i bez uzimanje za zlo to što je upoređen sa Bajom Patkom, više kao još jedan prijatan trenutak na Seni kog će se jednom setiti kad ponovo otvori tu knjigu.

Tako i kad sedi sa ženom na St Michelu i pije kafu dok čeka sina koji dolazi večernjim vozom iz Brisela.

Pa onda posebno nežne reči koje piše sinu iz Sirije, na razglednici na kojoj se vide beduini na kamilama, pa mu se izvinjava što mu ne može doneti kamile jer su teške, ali mu može ispričati nešto o dva zeca koje je te večeri sreo.

I tu otkrivam nežnu stranu Jova. I pomislim, ove knjige ne mogu tek tako biti zavedene u fond. Voleo bih da bude još ljudi koji će sa mnom podeliti tu lepu priču o Jovu i njegovim knjigama. I zato, **Knjige o Jovu**. Bez ikakve želje da naziv povezujem sa surovostima iskušenja onog Jova, više potreba da istaknem da knjige umeju da ispričaju mnogo o čoveku koji je sa njima živeo.

I nije i nikad neće biti isto čitati sa ekrana i sa papira. Pročitana knjiga koja se ostavlja nazad na policu nastavlja da živi kao naš ljubimac, s tom razlikom što je knjiga ta koja nas hrani, a ne obrnuto. I pri tom ne moramo da je izvodimo svako veče, dovoljno je jednom godišnje da je se setimo, otvorimo, pomilujemo i pomirišimo, jer u njenim stranicama su mirisi ruku naše prošlosti; možda blago zatalasana strana ukazuje na tužan deo knjige. Mnogo toga se može saznati samo listajući knjige nekog čoveka.

Nijedna biblioteka nije ista. Biblioteka Jova Kukurića mi je u jednom trenutku delovala kao jedno veliko ogledalo u kom vidim sebe i sopstvenu prolaznost, smisao postojanja. I kao svaka knjiga koja govori o svom autoru, ona mnogo govori i o njegovom čitaocu.

Čitamo da bismo znali da nismo sami. Zato ne čitamo sve, zato biramo društvo koje nam prija, jer u odabiru prijatelja treba biti posebno pažljiv; a prednost knjiga je u tome što možemo da ih biramo iz svih epoha i razdoblja, iz svih mogućih društava, na svim jezicima. I ne samo to, u doba kada se u Parizu polako, jedna za drugom, zatvaraju sve prepoznatljive knjižare, pa se čak i bukanisti proteruju sa Sene za vreme Olimpijade, lepo je ipak podsetiti se te stare navike kupovine knjige koju Jovo nije gubio do samog kraja života, pa tako imamo izdanje Le Petit Robert-a iz 2013. godine! Dakle, Jovo je pasionirano čitao i učio i u devetoj deceniji života. Sva je prilika da nikada nije posustajao. Primer koji svi treba da sledimo.

I zanimao se za biljke, imao tu strpljivost enta. Crtice koje je zapisivao mogu nam otkriti što šta, pa tako i neke nepravedno zaboravljene ljude, poput Luke Đelovića, pa i samog Jova Kukurića koji nam na takve osobe ukazuje.

Recimo samo za kraj ovog netipičnog propratnog teksta za jednu malu izložbu da se moje oduševljenje životom g. Kukurića prenelo i na porodicu, pa sam za potrebe izložbe izdejstvovao i Jovova celokupna književna dela (dvadeset knjiga, od čega dve zbirke prevedenih pesama). Nisam imao nikakve dvojbe, sve knjige sam zaveo u naš fond, zaslužio je Jovo da se nađe u društvu svih pisaca koje je voleo i čitao, makar u digitalnom obliku.

Jovo Kukurić je završio Filološki fakultet u Beogradu, odsek Francuski jezik i književnost. Vremenom se specijalizovao za ekonomiju, pratio seminare u Parizu, pa je radio kao banakar na Jelisejskim poljima (Champs-Élysée), a onda i u jugoslovenskom konzulatu. U svojim knjigama pripoveda o tim danima, negde i do detalja kako je podnosio izveštaj Titu. Prelazak u nacionalizam i devedesete nije prihvatio blagonaklono.

Kako sam piše u epilogu svoje knjige *Život mi se smešio*: „Znam da će biti i onih čitalaca koji život vide sličnim očima. Žive ga slično meni nekada. Oni znaju da nisam pisao o sebi, nego o ljudima i događajima iz jednog vremena. Ti tragovi minulog vremena, tragovi života onih pre nas traju i u nama. Koji to shvataju, njima pišem. Možda ću im se opet javiti, ako...“

Ovim poklonom, fond biblioteke obogaćen je za neke od naslova koje nijedna druga biblioteka u Srbiji nema. Ovde smo predstavili samo jedan mali segment te škrinje. Ostale potražite u učionici 271.

Velika zahvalanost porodici Kukurić i profesorici Gordani Lalić Krstin,  
Ilija Čanak  
Seminarska biblioteka za romanistiku